

Oyun, Hayal, Merak Üçgeninde
Bir Keşif Yolculuğu

Çocuk Edebiyatı Eğitiminde Kuram ve Teori

Prof. Dr. Lokman TURAN

Prof. Dr. Lokman TURAN

Oyun, Hayal, Merak Üçgeninde Bir Keşif Yolculuğu
ÇOCUK EDEBİYATI EĞİTİMİNDE KURAM VE TEORİ

ISBN 978-625-6764-94-1

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2023, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Aralık 2023, Ankara

Yayın-Proje: Begüm Buse Gül
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Gazzeli Şehid Çocukların Aziz Hatırasına...

Prof. Dr. Lokman TURAN

1970 yılında Erzurum, Horasan'da doğdu. İlk, orta ve liseyi Horasan'da, üniversiteyi İstanbul'da, İstanbul Üniversitesi'nde (1991) tamamladı. Yüksek lisansını İnönü Üniversitesi'nde, doktorasını Atatürk Üniversitesi'nde tamamlayan Turan, bir süre Şanlıurfa Lisesi'nde öğretmenlik (1992), Kütahya Dumlupınar Üniversitesi'nde asistanlık (1994-95) yaptıktan sonra Atatürk Üniversitesi'ne intisap etti (1996). 2014'te Bosna-Hersek Tuzla Üniversitesi Felsefe Fakültesi'nde misafir öğretim üyesi olarak çalışan Turan; Atatürk Üniversitesi'nde 2016'da Sürekli Eğitim Merkezi Müdürlüğünü, 2019-2022 arasında ise Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Başkanlığını yürüttü. Türkçe Eğitimi, Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Edebiyatına Yansıyan Olumsuzluklar, Sorun Odaklı Çocuk Edebiyatı ve klasik Türk edebiyatı alanlarında çok sayıda kitap ve makaleleri bulunan Turan, hâlen Atatürk Üniversitesi'nde öğretim üyesi olarak meslek hayatına devam etmektedir. Evli ve üç çocuk babasıdır.

ORCID No: 0000-0002-8622-7753

ÖN SÖZ

Çocuk edebiyatıyla ilgilenmeye başladığımızda çocuk edebiyatı ve eğitimiyle doğrudan ilişkili olan üç kavram zihnimizi meşgul etmeye başlamıştı. Bunlar *oyun*, *hayal* ve *merak* kavramlarıydı. Her biri ayrı disiplinlerin ilgi alanına giriyor gibi görünse de çocuğu merkeze alan çalışmalarda ve bilhassa çocuk edebiyatı eğitiminde bu üç kavramın birlikte ve dikkatle ele alınması gerektiği kanaati hasıl oldu. Zira oyun, çocuğun bu dünyadaki varlık sebebi; merak ve soru sorma, çocuk beyninin araştıran ve öğrenen tarafı; hayal ise yaratıcılığın ilk basamağı olarak çocuk edebiyatı ve eğitimiyle aynı noktada buluşur. Eskilerin tabiriyle her biri birbirinin mütemmim cüz'ü olan bu üç kavram, birbirinden ayrı telakki olunamaz. Çocuğun edebiyat eğitiminde bunlar dışında ileri sürülmesi muhtemel kavram ve yaklaşımlar yine bu üç kavramla bir şekilde ilişkilendirilebilir. Çocuk gerçekliğinin keşfi *oyun*, *merak* ve *hayal* üçgeninde yapılabilirse ancak bir sonuca ulaşılabılır. Yirmi yıldan uzun bir sürede çocuk edebiyatı ve eğitimi üzerine okuduğumuz, düşündüğümüz, eksik olduğunu değerlendirdiğimiz konularda aldığımız notların geliştirilmesinden hasıl olan bu uzun yolculuğun adı *oyun*, *merak* ve *hayal* üçgeninde bir keşif yolculuğudur.

Bu uzun yolculukta bizi karşılayan belli başlı bazı problemler zihnimizi hâlâ meşgul etmeye devam ediyor. Çocuk edebiyatı metinleri çocuğa felsefe, din, tarih öğretiminde kullanılıyor. Ayrıca yine aynı metinler çocuk psikiyatrisinde, pedagojisinde de kullanışlı görünüyor. Bahsi geçen metinlerin bu alanlardaki işlevselliği çocuk edebiyatı araştırmalarında gözardı edilmiştir. Özellikle yerli malzemenin buna pek müsaade etmemesi, konuların belli başlı kavramlar etrafında dönmesi çocuk edebiyatı araştırmalarını kadük hâle getirmiş olabilir. Ancak son yıllarda yerli ve yabancı çocuk edebiyatı metinlerinde çocukları ilgilendiren ve problem olarak görülen birtakım konuların işlenmesiyle “sorun odaklı çocuk edebiyatı” etrafında gelişen bir akademik alan olduğu tespit edilmektedir. “Sorun odaklı çocuk edebiyatı” adlandırması, edebiyatın estetik tarafından ziyade öğretici yönünü öne çıkaran bir anlayışı yansıttığı için problemlidir. Ancak çocuk edebiyatının estetik yönünü ihmal etmeden işlevsel yönüne dikkatleri çekmesi şartıyla bu adlandırma elbette kabul edilebilir.

2000’li yıllardan beri yüksek lisans ve doktora öğrencileri ile yürüttüğümüz tezlerin odak noktasında yaygın adlandırmayla “sorun odaklı çocuk edebiyatı”nı ilgilendiren konular yer almıştır. Biz bunu daha evvel “çocuk edebiyatına yansıyan olumsuzluklar” başlığında ele alarak incelemeye tabi tutmuş idik. Ölüm, şiddet, akran zorbalığı, boşanma, istismar, engellilik, göç, savaş vb. konular farklı suretlerde çocuk edebiyatı metinlerinde işlenen problemlerdir. Gerek sorun odaklı

çocuk edebiyatı gerekse yine 2000’li yıllarda dikkatimizi çekmeye başlayan “bibliyoterapi” hedef kitleleri farklı olsa da mahiyetleri birbiriyle benzeşir. Bu itibarla kitapta sorun odaklı çocuk edebiyatı, bibliyoterapi ve çocuk edebiyatına yansıyan diğer olumsuzluklara ayrı başlıklar açılmış ve konu çeşitli yönleriyle değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Uzun yıllardır edebiyat eleştirisinde kullanılan kuramların çocuk edebiyatına nasıl uyarlanabileceği konusunda ciddi tartışmalar yapılmaktadır. Literatürde yazar, metin ve okur merkezli eleştirilerin çocuk edebiyatına uyarlanması konusuna odaklanan tartışmalar olduğu gibi yorumbilim, dil bilimi ve psikanaliz yöntemleriyle çocuk edebiyatı eleştirisi yapmak suretiyle konuya yenilik getirmeye çalışanlar da vardır. Bizde oluşan genel kanaat herhangi bir eleştiri kuramına bir mezhep bağlılığı içinde sadakatimizi göstermek mecburiyetinde olmadığımızdır. Her bir kuramın çocuk edebiyatı açısından kullanışlı yönleri çocuk edebiyatı eleştirisinde kullanılabilir. Ayrıca çocuk edebiyatı çalışmalarının Batı’da evrildiği noktaya bakıldığında bugün tartışmaların çok yönlü devam ettiği tespit edilir. Ülkemizde çocuk edebiyatı çalışmalarının hâlâ belli başlı bazı başlıklara odaklanması, araştırmaların çok yönlü gelişmesinin önündeki en büyük engeldir. Bu sebeple sadece genel geçer edebiyat kuramları üzerinde değil, dünyada çocuk edebiyatı ile ilgili yapılan çalışmalara bakarak kısır bir döngü etrafında dönen çocuk edebiyatı araştırmalarının farklı bir yöne evrilmesi gerektiğine dair genç araştırmacıların önünü açan çalışmalara ihtiyaç vardır. Kitapta özellikle Batı’da yapılan çalışmaların ayrıntılı bibliyografyasının verilme nedeni budur.

Çocuk edebiyatı konusunda tespit edilen problemlerden bir diğeri çocuk şiirleri konusundaki kemikleşmiş ezberlerdir. Çocuk şiiri antolojilerinde pek çok manzume, gerçekten şiir veya çocuk şiiri olup olmadığına bakılmaksızın yerini almıştır. Elbette çocuk şiiri nedir, ne değildir sorusuna bir çırpıda cevap vermek zordur. Çocuk şiirinin bir inceleme metodu yoktur ve bu nedenle de çocuk şiirlerini akademik çerçevede ele almak bu sebeple mümkün değildir. Konunun kendine has başka birtakım problemleri vardır ve bu nedenle de çocuk şiiri konusu, akademik bakımdan ihmal edilen konular arasındadır. Çocuk edebiyatı konulu lisansüstü tezler ve ilmi çalışmalar tarandığında çocuk ve şiir konusunun ne ölçüde ihmal edildiği kolayca anlaşılır. Çocuk şiirlerinde tema ve form, şairlerin çocuk şiiri yazma motivasyonları, çocuk şiiri olarak kabul edilen manzumelerin sorgulanması ve tasnifi vb. bu konuyu ilgilendiren bazı başlıklar, hâlâ ihmal edilmiş veya yaygın anlayışlar doğrultusunda yapılan tartışmalara kurban edilmiş görünmektedir. Bu münasebetle kitapta çocuk şiirlerine yukarıda sayılan konular çerçe-

vesinde bir bakış açısı getirecek mahiyette başlıklar açılmış ve konu tartışılmaya çalışılmıştır.

Çocuk edebiyatı araştırmalarının çokça ihmal edilen konularından bir diğeri çocuk kitaplarındaki resim-metin ilişkisidir. Bu konudaki teorik çerçeve ele alınmadan, resimli çocuk kitaplarındaki resim-metin ilişkisini anlamaya dönük yol haritası mahiyetinde bakış açısı geliştirilmeden konuyla ilgili yapılan çalışmalar yetersiz kalacaktır. Bu çalışmada bahsi geçen meselenin teorik çerçevesi de ele alınmış ve resim-metin ilişkisinin önemli unsurlarına dikkat çekilmiştir.

Dijital çağın en büyük problemi, çocuklara kitap okutma konusundaki çaresizliği doğurmasıdır. Öncelikle meseleye ilmî metotlar ışığında yaklaşmak, dijital oyunların çağımızda çocuğun gerçekliklerinden biri olduğunu kabullenerek çocuk edebiyatı metinlerini dijital ortamlara aktarmak suretiyle çocuk gerçekliğine doğru bir adım atmak gerekir. Bu doğrultuda dijital oyunların çocuk edebiyatının ilgi alanına girmesi, çocuk edebiyatı kapsamına alınması gerçekleşmelidir. Bu çalışmanın en büyük tekliflerinden biri de budur.

Son olarak bir kitap yazılmaya başlanır fakat bitirilemez. Her kitap daha önce aynı konuda yazılanları bir düzeltme çabasıdır. Ama aynı zamanda kendisinden sonra yapılacak çalışmalar tarafından da düzeltme çabasının nesnesidir. Düzeltme, eksiklikleri giderme, öncekinden hareketle farklı bakış açıları geliştirme eylemidir. Böylece eksikler ve gözden kaçanlar giderilmiş olur. Böyle olmasına rağmen dikkatlerimizden kaçan hataların hoşgörüyü karşılanacağını umuyoruz.

Kitabın bu hâle gelmesinde emeği geçen değerli öğrencilerime teşekkür ediyorum. Onlarla birlikte çocuğun keşfine doğru oyun, merak ve hayal ekseninde yaptığımız bu yolculuğun bizim için hem meşakkatli hem de zevkli bir yolculuk olduğunu belirtmek isterim.

23 Aralık 2023

Aziziye

İÇİNDEKİLER

Ön Söz..... v

1. BÖLÜM

ÇOCUK EDEBİYATI VE EĞİTİMİNDE ÜÇ ÖNEMLİ KAVRAM: OYUN, MERAK VE HAYAL

Oyun	3
Çocuk Edebiyatına Oyun Çerçevesinden Bir Yaklaşım Denemesi	11
Merak	17
Çocuk Edebiyatına Merak Çerçevesinden Bir Yaklaşım Denemesi	21
Hayal	27
Çocuk Edebiyatına Hayal Çerçevesinden Bir Yaklaşım Denemesi	28
Çocuk ve Edebiyat İlişkisi	31

2. BÖLÜM

EDEBİYAT ELEŞTİRİSİ KURAMLARINA GENEL BİR BAKIŞ

Yazar Merkezli Eleştiri Kuramları	47
Metin Merkezli Eleştiri Kuramları	51
Okur Merkezli Edebiyat Eleştirisi	59
Çocuk Edebiyatı Eleştirisinde Kuramlara Bir Yaklaşım Denemesi	69
Yazar Merkezli Yaklaşımlarda	70
Metin Merkezli Yaklaşımlarda.....	72
Okur Merkezli Yaklaşımlarda.....	73
Çocuk Edebiyatında Batı'da Kullanılan Eleştiri Yöntemlerine Bir Bakış.....	79
Eleştirel Perspektifte Görülen Değişim	82
Akademik Çocuk Edebiyatı Araştırmalarında Eleştiri I.....	86
Türk Çocuk Edebiyatı Çalışmalarında Eleştiri.....	87
Akademik Çocuk Edebiyatı Çalışmalarında Eleştiri II.....	90
Batı'da Akademik Çocuk Edebiyatı Araştırmaları: Bibliyografik Perspektif.....	97
Kültür, İdeoloji ve Çocuk Edebiyatı.....	100
İdeoloji ve Çocuklar.....	100
Çocuk Edebiyatı ve Din	103
Çocukluk Üzerine Araştırmalar.....	104
Çocukluğun Tarihi.....	104

Çocuk Edebiyatı Tarihi.....	106
Çocuk Edebiyatının Menşei	107
Çocuklara Adanmış İlk Edebiyat	108
Viktorya ve Edwardiya Dönemleri	111
Amerikan Çocuk Edebiyatı	114
Başka Yerlerde Çocuk Edebiyatı	116
En Erken Çocuk Edebiyatı Metinleri	117

3. BÖLÜM

SORUN ODAKLI ÇOCUK EDEBİYATI: ÇOCUKLARIN PROBLEMLERLE BAŞA ÇIKABİLMELERİNDE ÇOCUK EDEBİYATINDAN YARARLANMA

Bibliyoterapi (Kitapla Tedavi) Nedir?	122
Bir Örnek Metinden Hareketle Sosyalleşme Problemi Yaşayan Bir Çocuğa Nasıl Yardımcı Olunabilir?	126
Türkiye’de Çocuk Edebiyatıyla İlgili Yapılan Lisansüstü Çalışmalar	129

4. BÖLÜM

ÇOCUK VE ŞİİR

Çocuk Şiiri Nedir? Ne Değildir?.....	144
Çocuk Şiirlerinde Nitelik.....	149
Form.....	149
Konu.....	151
Çocuklar İçin Yazan Şairlerin Şiir Yazma Motivasyonları	151
Şiirlerde Mantıki Oluşumlara Fazlaca Yer Vermemek	152
Kelimelerle Düzenli Bir Biçimde Oynamak	153
Mitoloji, Masal ve İlgili Unsurları Kullanmak.....	154
Türk Çocuk Şiirinin Tarihi Gelişimi	155
Klasik Türk Şiirinde (Divan Edebiyatı) Çocuk İmgesi.....	155
Meşrutiyet Dönemi Türk Edebiyatında Çocuk Şiiri.....	157
Cumhuriyet Dönemi Çocuk Şiiri.....	158
Türk Çocuk Şiirine Tematik Bir Yaklaşım.....	159

5. BÖLÜM

ÇOCUK KİTAPLARINDA RESİM-METİN İLİŞKİSİ

Çift Anlatımlı Metinler Olarak Resimli Çocuk Kitapları.....	164
Resimli Çocuk Kitaplarında Kurgulu Hikâye Anlatımı Kategorileri	165
Değerlendirme.....	166
Mizah.....	166
Detaylandırma.....	167
Fantastik Sunum.....	168
Dönüştürme.....	168
Çelişkiler.....	169
İroni	169
Mizah.....	171
İfşa.....	172
Çift Anlatımlı Metinler Olarak Resimli Kitaplardaki Sinerji	172

6. BÖLÜM

ÇOCUK EDEBİYATINA YANSIYAN OLUMSUZLUKLAR

Şiddet Nedir?.....	176
Sözel Şiddet.....	178
Duygusal Şiddet.....	178
Simgesel Şiddet.....	178
Siber Şiddet.....	178

7. BÖLÜM

SAINT EXUPERY’NİN KÜÇÜK PRENS’İ

İletişim Süreçleri Bakımından Ego Durumları	187
İletişim Çatışmaları Bakımından Küçük Prens’te Yetişkin-Çocuk Çatışması Problemi	191

Kaynakça	207
-----------------------	-----

1. BÖLÜM

ÇOCUK EDEBİYATI VE EĞİTİMİNDE ÜÇ ÖNEMLİ KAVRAM: OYUN, MERAK VE HAYAL

Çocuk edebiyatı eğitiminde *oyun*, *hayal* ve *merak* kavramlarını birlikte ve birbirinden ayrılmaz unsurlar olarak değerlendirme nedeni, söz konusu edebiyatın alanına giren bütün konuların bu üç kavram etrafında kolaylıkla ele alınıp işlenebilmesidir. Buna göre tekerleme, bilmece, parmak oyunları, dramatisasyon, dijital oyunlar vb. türler *oyun*; biyografi, anı, makale, fen ve tabiat olaylarını vb. anlatan türler *merak*; destan, efsane, fabl, hikâye, roman, şiir vb. türler *hayal* ekseninde ele alınabilecek türlerdir. Gerçekte bu türleri birbirinden oyun, merak ve hayal diye ayırtırmak zor olsa da, bu türlerde hangi unsurun daha baskın olduğu dikkate alındığında, bu üç kavramdan birinin diğerine göre daha fazla öne çıktığı hemen fark edilebilir. Mesela şiir, çocukta eğlendirici özelliğiyle *oyunun*, bilgilendirici yönüyle *merakın*, bir muhayyilenin ürünü olması bakımından *hayalin* sınırları içinde değerlendirilebilir. Bütün bu bileşenlerden hangisi diğerine göre daha fazla ön plana çıkıyorsa tasnif de ona göre şekillenir. Çocuk eğitiminde olduğu gibi çocuk edebiyatında da oyun, merak ve hayal kavramları hedefe ulaşmada dikkate alınması gereken üç kavramdır. Bu üç kavramdan *oyun* ve *hayal* çocukta yaratıcı düşüncenin oluşmasında ve seçim iradesinin geliştirilmesinde; *merak* öğrenme ihtiyacının karşılanmasında ve çocuğun akademik gelişiminde dikkate alınması gereken kavramlardır. Oyundan hayal ve merak, hayalden merak ve oyun, merak'tan oyun ve hayal hasıl olur. Bununla birlikte çocuğun dünyasında oyunun varlık sebebi bizatihi kendisiyken merak ve hayal, çocuğu bir yerden başka bir yere taşımanın en önemli enstrümanlarıdır.

Edebiyatta türlerin menşei ve tasnifiyle ilgili farklı bakış açıları vardır. Northrop Frye "Mitler Teorisi" (Frye, 2014) başlığında "Komedyayı İlkbahar, Romansı Yaz, Tragedyayı Sonbahar ve İroni ile Hicvi de Kışa özgü" olarak nitelendirir. Türler hakkındaki bu tasnif, insan psikolojisine atıfta bulunur. Ne var ki çocuk edebiyatı türlerinin ortaya çıkışı veya tanımlanmasında geleneksel yaklaşımların rolü büyüktür. Örneğin *masal*, *tekerleme*, *bilmece*, *fabl* vb. türler halk edebiyatından;

hikâye, roman, tiyatro ve drama gibi türler Batı edebiyatı etkisine girdikten sonra yetişkin edebiyatından transfer yoluyla çocuk edebiyatı kapsamında bir tasnif unsurları olarak göze çarpar.

Genel olarak edebî türler, manzum ve mensur olmak üzere iki grupta incelenir. Düzyazı türleri olay, düşünce ve bildirme; şiir türleri lirik, epik, didaktik, pastoral vb. şekilde tasnif edilir. Çağımızda türleri tasnif meselesi hakkında benzer gayretlerin bulunduğunu söyleyebiliriz.

Oyun, hayal ve merak kavramları çerçevesinde çocuk edebiyatı türlerini bir tasnife tabi tutmak gerekirse *tekerleme, bilmece, parmak oyunları, dramatizasyon, çocuk tiyatrosu, dijital oyunlar* ve bir yönüyle şiir “oyun” kavramı içinde değerlendirilmesi mümkün olan türlerdir. Sonuç olarak çocuk edebiyatı türleri bakımından değerlendirdiğimizde *fen ve tabiat olaylarını anlatan metinler, biyografi, anı, deneme, gezi yazıları* “merak” üst başlığında ele alınabilir. Çocuk edebiyatı metinleri “hayal” kavramı etrafında bir tasnife tabi tutulduğunda *masal, fabl, fıkra, destan, efsane, hikâye, roman, çizgi roman* türlerini bu kapsamda değerlendirmek mümkündür. Şiir, esasen duyguya dayalı edebî türler içinde ve bir açıdan “oyun” başlığında yer almakla birlikte hayal kavramının kapsamına da girer. Şimdi oyun, merak ve hayal kavramları üzerinde ayrıntılı bir şekilde durmaya çalışalım.

Oyun

“Zaman, dama taşlarını bir o yana bir bu yana sürerek oynayan bir çocuktur; çocuk hükümranlığı!” (Heraklitos)

Roberto Benigni'nin yönetip başrolde oynadığı “Hayat Güzeldir.” filmi çocuk ve oyun ilişkisini anlatan en güzel yapıtlardan biridir. Bu filmde hayat, oyun mantığı içinde çocuğa anlatılır. Hikâyenin kısaca özeti şöyledir: Guido şehirdeki ilkokulda öğretmenlik yapan Dora'ya âşık olur. Daha sonra evlenirler ve bu evlilikten Giosue adında bir çocukları olur. II. Dünya Savaşı'nın çıkmasıyla İtalya'daki Yahudilere baskılar artar. Bir kitapçı dükkânı olan Guido'nun dükkânı işaretlenir, zorla başka işlerde çalıştırılır ve kendisine psikolojik anlamda işkence yapılır. Guido bir baba olarak oğlunun bu olaylardan etkilenmemesi için olayları oyun mantığı içinde oğluna yansıtır. Daha sonra savaşın şiddetinin artmasıyla Yahudiler için toplama ve çalışma kampları yapılır. Guido, oğlu ve amcası bu çalışma kampına götürülür. Dora da kendi isteğiyle trene binerek ailesinin yanına çalışma kampına gönderilir. Çalışma kampında olup biten şeyleri, oğluna yansıtmamak için büyük çaba gösteren Guido, bütün bunların bir oyun olduğunu ve oyunun kurallarına uyulur, 1000 puana ulaşırsa kendilerine gerçek bir tank verileceğini söyler. Filmin sonunda Guido, öldürülür ve savaş biter. Oyunun kuralları gereği bir yerde saklanan çocuk, Nazi zulmüne son vermek üzere gelen dost güçlerin tanklarını kendi ödülü olarak algılar. Oyunun kuralı gereği bir kulübede gizlenen çocuk kulübeden çıkar. Tank çocuğun tam önünde durur, asker iner çocuğu kucağına alarak tanka bindirir. Film gerçekten çocuk, oyun ve hayatı algılama biçimimiz bakımından çok önemli mesajları içerir. Hayat da oyun mantığı içinde algılanırsa ciddiyet atfettiğimiz pek çok meselenin gerçekte buna değmeyeceğini anlamak kolaylaşacaktır. Oysa ciddiye alınması gereken oyunun bizatihi kendisidir.¹

“Oyun” kavramını ele alan her disipline göre oyunun farklı amaçları belirlebilir. Antropolojide, çocuk psikiyatrisinde veya psikiyatride, sosyolojide... Sosyal bilimciler oyunları psikolojik ve sosyal işlevlerine göre, antropologlar tarihsel kökenlerine göre, iş adamları ise kullanımlarına göre tanımlar. Böylece oyun teorileri ortaya çıkmış ve bu teorilere göre oyunlar anlamlandırılmaya çalışılmıştır.

1 Bu konunun ayrıntılı incelemesi için bk. Cansu Öksüz (2017), “Oyun Kuramı Bağlamında Roberto Benigni'nin Hayat Güzeldir Adlı Filminin İncelenmesi”, Asobid Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, s.51-76.